

หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตรการทำข้าวต้มมัด จำนวน ๖ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสุรินทร์

ความเป็นมา

การเปลี่ยนแปลงของโลกและเทคโนโลยีมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในปัจจุบัน การผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยกับภูมิปัญญาที่มาจากตะวันตกจึงเป็นสิ่งที่เราไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ภูมิปัญญาสมัยใหม่เข้ามาในการพัฒนาประเทศและผลผลิตทำให้ชุมชน ประสบปัญหาในการดำรงชีวิต เพราะอาจรับแนวปฏิบัติใหม่ ๆ เข้ามา ดังนั้นจึงต้องรับมาอย่างมีสติ และต้องรักษาภูมิปัญญาพื้นบ้านที่มีคุณค่าเอาไว้ ภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทยเกิดจากการสร้างสมความรู้มาเป็นเวลานานร้อยปีเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ดังนั้นจึงถึงเวลาแล้วที่จะต้องหันกลับมาพิจารณาว่า ภูมิปัญญาพื้นบ้าน เป็นสิ่งมีคุณค่าต่อวิถีชีวิตของเราในปัจจุบัน การดำรงชีวิตประจำวันและความเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ข้าวต้มมัดเป็นขนมชนิดหนึ่งที่คนสมัยก่อนนิยมที่จะทำและนำมารับประทานและนิยมทำในงานบุญต่าง ๆ แต่ปัจจุบันไม่ค่อยมีใครทำ ส่วนใหญ่ก็จะซื้อกับข้าวถุง ทำบุญกัน เพราะข้าวต้มมัดต้องใช้เวลาในการทำ จึงไม่มีใครทำ การซื้อกับข้าวถุงนั้น ง่ายและสะดวกมากกว่า ข้าวต้มมัดเป็นหนึ่งในขนมไทย ที่น้อยคนนักจะบอกว่าไม่รู้จัก เนื่องจากเป็นขนมที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าทางอาหาร สามารถหาวัตถุดิบในการทำได้ง่ายในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นขนมที่นำข้าวซึ่งเป็นอาหารหลักของคนไทยนำมาประยุกต์ ประดุงแต่งเป็นขนมหวาน จึงถือได้ว่า “ข้าวต้มมัด” เป็นหนึ่งในภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพบุรุษไทย “ข้าวต้มมัด” มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่น อาทิ ทางภาคเหนือจะเรียกว่า “ข้าวต้มมัด” ทางภาคกลางเรียกว่า “ข้าวต้มมัด” เรียกตามรูปลักษณะที่มีห่อและมัดเป็นกลีบโดยใช้ใบตองและเชือกกล้วย ส่วนทางภาคใต้โดยเฉพาะนครศรีธรรมราชจะเรียกว่า “เหนียวห่อกล้วย” จะเห็นว่าแต่ละท้องถิ่นมีการทำข้าวต้มมัดเพื่อเป็นการอนุรักษ์การทำข้าวต้มมัดไว้

จึงได้จัดทำหลักสูตรการทำข้าวต้มมัด ให้แก่ประชาชนและผู้สนใจ เพื่อเป็นการพัฒนาอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปพัฒนาอาชีพในชุมชนอย่างหลากหลาย และมีรายได้มากยิ่งขึ้น

หลักการของหลักสูตร

๑. เป็นหลักสูตรที่มุ่งให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนเกิดทักษะด้านอาชีพแก่ประชาชน ผู้สนใจ ในการประกอบอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น
๒. เป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสาระจบในตัว ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองและฝึกปฏิบัติให้มากขึ้นเพื่อความชำนาญ
๓. การจัดการเรียนรู้นุ่งเน้นการอบรมเพื่อพัฒนากลุ่มเป้าหมายผู้ไม่มีอาชีพหรือผู้ที่มีอาชีพแล้ว และต้องการพัฒนาอาชีพของตนเองให้มีความมั่นคง ให้มีความพร้อมที่จะทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย

๑. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทำข้าวต้มมัดได้
๒. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้สร้างอาชีพ เพื่อสร้างรายได้เสริมให้แก่ครอบครัวได้

เป้าหมาย

ประชาชนทั่วไปที่มีความต้องการพัฒนาความรู้ ความสามารถทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการเพิ่มรายได้ ตลอดจนกลุ่มเป้าหมายตามนโยบายของรัฐ อาทิ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเยาวชนนอกระบบ และกลุ่มวัยแรงงาน

ระยะเวลา

ระยะเวลาเรียนตลอดหลักสูตร จำนวน ๖ ชั่วโมง แบ่งเป็น

๑. ภาคทฤษฎี ๒ ชั่วโมง

๒. ภาคปฏิบัติ ๔ ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตร

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๑	ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการทำข้าวต้มมัด	๑. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำข้าวต้มมัด	๑. บอกความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด ๒. บอกความเป็นมาในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด ๓. บอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด	วิทยากรอธิบายให้ความรู้เรื่อง - ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด - ความเป็นมาในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด - บอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด	๑	
๒	การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การเลือกวัตถุดิบ และส่วนผสม ในการทำข้าวต้มมัด	๒. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ การเลือกวัตถุดิบและส่วนผสม ในการทำข้าวต้มมัด	๑. การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ๒. การเลือกวัตถุดิบและส่วนผสมในการทำข้าวต้มมัด <u>วัตถุดิบ</u> - ข้าวเหนียว - กะทิ - เกลือ - น้ำตาลทราย - ถั่วดำ - ใบเตย - กลัวย่น้ำว่า	วิทยากรอธิบายและสาธิตให้ความรู้เรื่อง - การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำข้าวต้มมัด - การเลือกวัตถุดิบและส่วนผสมในการทำข้าวต้มมัด	๓๐	๑ ชม. ๓๐ นาที
๓	ขั้นตอนการทำข้าวต้มมัด	๓. เพื่อให้ผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจการทำข้าวต้มมัด ฝึกปฏิบัติการทำข้าวต้มมัด	๑. วิธีการทำข้าวต้มมัด ๒. ฝึกปฏิบัติการทำข้าวต้มมัด	วิทยากรอธิบายและสาธิต - วิธีการทำข้าวต้มมัด - ฝึกปฏิบัติการทำข้าวต้มมัด		๒

ที่	เรื่อง	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหา	การจัดกระบวนการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
					ทฤษฎี	ปฏิบัติ
๔	การออกแบบบรรจุภัณฑ์	๔. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจวิธีการออกแบบบรรจุภัณฑ์	๑. วิธีการออกแบบการเลือกบรรจุภัณฑ์การทำข้าวต้มมัด	วิทยากรอธิบายให้ความรู้เรื่อง การเลือกบรรจุภัณฑ์การทำข้าวต้มมัดและฝึกปฏิบัติ	๓๐ นาที	๓๐ นาที
รวม					๒	๔

สื่อการเรียนรู้

๑. เอกสารประกอบการบรรยาย และ ปฏิบัติ
๒. สื่อ Youtube
๓. แหล่งเรียนรู้ในชุมชน
๔. วิทยากร/ภูมิปัญญา

การวัดผลประเมินผล

๑. การประเมินความรู้ภาคทฤษฎีระหว่างเรียนและจบหลักสูตร
๒. การประเมินผลระหว่างเรียนจากการฝึกปฏิบัติและได้ชิ้นงานที่มีคุณภาพ สามารถสร้างรายได้และจบหลักสูตรตามเกณฑ์
๓. การประเมินความพึงพอใจ

เกณฑ์การจบหลักสูตร

๑. มีเวลาเรียนและฝึกปฏิบัติตามหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐
๒. มีผลการประเมินตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่าร้อยละ ๖๐

คณะกรรมการจัดทำหลักสูตร

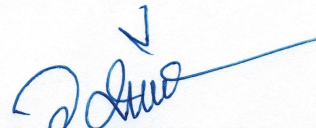
๑. นางวิไลรัตน์ มีมงคล	ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
๒. นางสาวณัฐพร ครองสุข	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
๓. นางอนันตญา สุขดี	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
๔. นายเอกวัฒน์ ปัตถามา	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
๕. นางสาวทิตติยา สวยรูป	ตำแหน่ง ครู กศน.ตำบล
๖. นางสาวกมลพร กมลพัฒนานนท์	ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่เทคโนโลยีสารสนเทศ

คณะกรรมการพิจารณากลับกรองหลักสูตร

๑. นางทองสุข ทรงศรี

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาต่อเนื่อง พ.ศ.๒๕๕๔ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ (ข้อ ๙) การจัดทำและพัฒนาหลักสูตร ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นผู้อนุมัติหลักสูตร โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษา

ลงชื่อ..........ผู้เสนอหลักสูตร
(นางวิไลรัตน์ มีมงคล)
ครูชำนาญการพิเศษ

ลงชื่อ..........ผู้เห็นชอบหลักสูตร
(นายสมพงษ์ สมทิพย์)
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ลงชื่อ..........ผู้อนุมัติหลักสูตร
(นายพิเชษฐ์ ดียิ่ง)

ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองสุรินทร์
ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสุรินทร์

แผนการจัดการเรียนรู้

วิทยาการ.....

หลักสูตรการทำข้าวต้มมัด จำนวน ๖ ชั่วโมง (เรียนวันละ ๓ ชั่วโมง)

ระหว่างวันที่..... เวลาเรียน..... น.

สถานที่จัด.....

วัน เดือน ปี/เวลา	เนื้อหา	กระบวนการจัดการเรียนรู้	หมายเหตุ
วันที่..... เวลา.....	๑. บอกความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด ๒. บอกความเป็นมาในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด ๓. บอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด ๔. การเตรียมวัสดุ อุปกรณ์ ๕. การเลือกวัตถุดิบและส่วนผสมในการทำข้าวต้มมัด <u>วัตถุดิบ</u> - ข้าวเหนียว - กะทิ - เกลือ - น้ำตาลทราย - ถั่วดำ - ใบเตย - กล้วยน้ำว้า	วิทยาการอธิบาย ให้ความรู้เรื่อง - ความสำคัญในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด - ความเป็นมาในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด - บอกและหาแหล่งเรียนรู้ในการประกอบอาชีพการทำข้าวต้มมัด วิทยาการอธิบายและสาธิตให้ ความรู้เรื่อง - การเตรียมวัสดุอุปกรณ์การทำข้าวต้มมัด - การเลือกวัตถุดิบและส่วนผสมในการทำข้าวต้มมัด	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๑ ชม. ๓๐ นาที - ปฏิบัติ ๑ ชม. ๓๐ นาที
วันที่..... เวลา.....	๑. วิธีการทำข้าวต้มมัด ๒. ฝึกปฏิบัติการทำข้าวต้มมัด ๓. วิธีการออกแบบการเลือกบรรจุภัณฑ์การทำข้าวต้มมัด	วิทยาการอธิบายและสาธิต - วิธีการทำข้าวต้มมัด - ฝึกปฏิบัติการทำข้าวต้มมัด วิทยาการอธิบาย ให้ความรู้เรื่อง การเลือกบรรจุภัณฑ์การทำข้าวต้มมัด และฝึกปฏิบัติ	เรียนวันละ ๓ ชม. - ทฤษฎี ๓๐ นาที - ปฏิบัติ ๒ ชม. ๓๐ นาที

ลงชื่อ.....วิทยาการ

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....ครู กศน.ตำบล/ครู ศรช.

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....ผู้ตรวจแผน

(.....)

วันที่...../...../.....

ลงชื่อ.....ผู้อนุมัติ

(.....)

วันที่...../...../.....

หมายเหตุ สถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม

แบบประเมินความรู้การศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตรการทำข้าวต้มมัด จำนวน ๖ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสุรินทร์

ชื่อ-สกุล..... ระดับการศึกษา..... อายุ..... อาชีพ.....

คำชี้แจง ให้ผู้เรียนตอบคำถาม ซึ่งมีทั้งหมด ๔ ข้อ ข้อละ ๕ คะแนน รวม ๒๐ คะแนน

๑. บอกแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการทำข้าวต้มมัด ในจังหวัดสุรินทร์ อย่างน้อย ๕ ชื่อ (๕ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

๒. บอกวัตถุดิบที่ใช้ในการทำข้าวต้มมัด (๕ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

๓. อธิบายขั้นตอนการทำข้าวต้มมัด (๕ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

๔. บอกบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใส่ข้าวต้มมัดเพื่อให้สวยงาม อย่างน้อย ๕ ชื่อ (๕ คะแนน)

.....
.....
.....
.....
.....

เฉลย แบบประเมินความรู้การศึกษาต่อเนื่อง
หลักสูตรการทำข้าวต้มมัด จำนวน ๖ ชั่วโมง
กลุ่มอาชีพพาณิชยกรรมและบริการ
ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อำเภอเมืองสุรินทร์

๑. บอกแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการทำข้าวต้มมัด ในจังหวัดสุรินทร์ อย่างน้อย ๕ ชื่อ
- ๑) นางสาวราตรี ผ่องศรี บ้านแสนสุข หมู่ที่ ๙ ตำบลแสงพันธ์ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์
  - ๒) คุณแม่เยื่อน สุบินนาม บ้านดารอด ตำบลสวาย อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ โทร ๐๘๑-๔๐๕๓๕๗๓
  - ๓) คุณปาน พรหมมา ร้านค้าตลาดชุมชนป่าสนสองใบ ต.ทับทัน อ.สังขะ จ.สุรินทร์ โทร ๐๘๕-๒๐๔๖๒๗๕
  - ๔) ร้านตั้งเจริญ ถ.ธนสาร แอวสถานีรถไฟสุรินทร์ หน้าร้านเรื่องทองการไฟฟ้าตึกกาแฟเจ้าตึก
  - ๕) คุณยายบัวลี สุขกลาง บ้านเลขที่ ๙๒ บ้านขยอม่น้ำ หมู่ ๒ ต.กระเบื้อง อ.ชุมพลบุรี จ.สุรินทร์
๒. บอกวัตถุดิบที่ใช้ในการทำข้าวต้มมัด
๑) ข้าวเหนียว	๕) ถั่วดำ
๒) กะทิ	๖) ใบเตย
๓) เกลือ	๗) กล้วยน้ำว่า
๔) น้ำตาลทราย	
๓. อธิบายขั้นตอนการทำข้าวต้มมัด
- ๑) นำหม้อขึ้นตั้งไฟเบา ๆ นำกะทิเทใส่ ตามด้วยใบเตยตบท้าย รอจนน้ำกะทิเดือด ก็นำข้าวเหนียวลงไปผัดจนข้าวเกือบสุก (เคล็ดลับคืออย่าผัดจนน้ำแห้งเหลือน้ำไว้พอนิดหน่อย)
  - ๒) นำน้ำตาลทรายใส่ลงไปกะพอประมาณ ตามด้วยใส่เกลือลงไปด้วยเล็กน้อย ผัดต่อให้น้ำตาลทรายกับเกลือละลายเข้ากัน แล้วพักไว้ก่อน
  - ๓) นำกล้วยปอกเปลือก แล้วผ่าครึ่ง หั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ หรือชิ้นใหญ่ตามใจชอบ
  - ๔) นำใบตองมาตัดเป็น ๒ แผ่น เอาใบตองแผ่นแรกมาใส่ข้าวเหนียว ๑ ช้อน แล้วตามด้วยกล้วย ๑ ชิ้น เสร็จแล้วก็นำถั่วดำ ๓-๔ เม็ดโรยลงบนข้าวเหนียว
  - ๕) นำใบตองแผ่นที่ ๒ มาประกบกับแผ่นแรกและห่อรวมกันให้แน่น แล้วใช้เชือกกล้วยนำมามัดให้แน่นทั้งหมด ๒ ที่บริเวณกึ่งกลาง
  - ๖) ใช้เวลานึ่งประมาณ ๓๐ นาที นึ่งจนสีของใบตองเปลี่ยนเป็นสีออกน้ำตาลนิด ๆ ก็เป็นอันเสร็จ
๔. บอกบรรจุภัณฑ์ที่นำมาใส่ข้าวต้มมัด อย่างน้อย ๕ ชื่อ
๑) ตะกร้าร้อยสานใบมะพร้าว	๖) ตะกร้าสานไม้ไผ่
๒) กระถางใบตอง	๗) ใส่ถุงพลาสติกห่อด้วยริบบิ้น
๓) รองด้วยใบบัว	๘) ใส่ถาด
๔) ใส่กล่องกาบหมาก	๙) กระถางจากใบเตย
๕) ตะกร้าหวาย	๑๐) ชั้นโตก